

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_692
Předmět:	Český jazyk
Tematický okruh:	Jazykové znalosti a dovednosti
Autor, spoluautor:	Mgr. Marie Mušková
Název DUMu:	Fonetika, fonologie, základní termíny
Pořadové číslo DUMu:	12
Stručná anotace:	Cílem je výklad, procvičení a upevnění látky daného tematického okruhu. Tato prezentace umožňuje seznámit žáky s daným učivem, zábavnou formou je vede ke konstruktivnímu přemýšlení a interakci v hodinách mluvnice v rámci předmětu český jazyk a literatura.
Ročník:	1., 4.
Obor vzdělání:	63- 41- M/ 01, 65- 42- M/ 02 Ekonomika a podnikání, Cestovní ruch
Metodický pokyn:	Materiál je určen k prezentaci v MS PowerPoint v hodině českého jazyka. Materiál je určen pro výklad nové látky, její upevnění i procvičení.
Výsledky vzdělávání:	Žáci aktivně pracují se získanými informacemi, umí správně používat dané termíny a vyjádřit či obhájit svůj názor. Žáci umí prezentovat a obhajovat jednotlivé znalosti z oblasti české mluvnice.
Vytvořeno:	13. 02. 2014
Určeno pro:	1 OPČ, 1 CR, 4 OPČ, 4 CR
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Zvukovou stránkou jazyka (hláskoslovím, spisovnou výslovností, zvukovou stránkou věty a slova) se zabývá několik vědních oborů:

FONETIKA- zkoumá zvukovou stránku jazyka ze všech úhlů pohledu, proces tvoření hlásek, vnímání a porozumění řeči, nauka o hláskách

FONOLOGIE- zaměřuje se jen na funkci hlásek, jejich využívání a fungování, nauka o fonémech – nejmenší jazyková jednotka schopná rozlišit význam slova, slovní tvary, věty i celé promluvy (dal – dál, беру – peru, ves - les)

ORTOFONIE – zkoumá zásady správného tvoření a znění hlásek, aby hlásky byly po stránce kvantitativní a kvalitativní v pořádku

ORTOEPIE- stanovuje pravidla spisovné výslovnosti hlásek, skupin hlásek a celých vět (Česká výslovnostní norma- Hůrková J.)

Základy fonetiky

- Lidská řeč vzniká **ARTIKULACÍ/** článkováním mluvidel
- V procesu mluvení se prolínají 3 základní roviny

ROVINA ZVUKOVÁ

Akustický signál řeči, zvukové jednotky vznikají při výdechu, proudu vzduchu jsou stavěny do cesty překážky

(hlasivky, mluvidla)

ROVINA TVOŘENÍ ŘEČI A JEJÍHO VNÍMÁNÍ

K tvoření řeči potřebujeme ústrojí, kterému říkáme **MLUVIDLA**, která tvoří dýchací, hlasové a hláskovací ústrojí)

ROVINA JAZYKOVÁ

Pro vnímání potřebujeme i sluchové ústrojí a mozek, který dešifruje jazyk jako systém různých kódů, které mají konkrétní význam

Mluvidla a jejich činnost

Mluvní orgány tvoří:

Ústrojí dýchací (respirační)

- zde jsou nejdůležitější plíce, které leží v hrudní dutině
- při samotné tvorbě hlasu se pak využívá vydechovaný vzduch, tzv. výdechový proud vzduch

Ústrojí hlasové (fonační)

- toto ústrojí je uloženo v hrtanu
- jeho nejdůležitější část tvoří hlasivky
- svým pohybem mění výdechový proud na tzv. základní tón

Ústrojí hláskovací (modifikační)

- skládá se z rezonančních dutin (ústní, nosní, hrdelní) a artikulačních orgánů (rty, jazyk, čelisti, zuby, dásně, tvrdé a měkké patro)
- zde se tvoří a spojují jednotlivé hlásky

Výška lidského hlasu závisí na celkové délce hlasivek i jejich napětí, síla hlasu souvisí s množstvím procházejícího vzduchu

PROCVIČOVÁNÍ:

1. Vyjmenujte 10 českých samohláskových fonémů a poté najděte 14 písmen, které jim odpovídají?
2. Jaký ze způsobů lidské komunikace si myslíte, že je nejdokonalejší/nejrozvinutější?
3. Zaznamenejte fonetický přepis těchto slov : mělký, sníh, zpráva, květ, kamenný, romantismus, tchyně, tvůj, divadlo, detektivka, diskutovat, důvody

ŘEŠENÍ:

1. a, e, i, o, u, á, é, í, ó, ú / a, e, ě, i, y, o, u, á, é, í, ý, ó, ú, ů
2. Jde o samotnou lidskou řeč, tzn. verbální komunikace
3. [mňelkí, sňích, správa, kvjet, kamení, romantizmus, tchiňe, tvúj, dřívadlo, detektifka, diskutovat, důvodi]

Zdroje:

- Obrázková galerie Klipart Microsoft PowerPoint
- Vlastní zdroje